

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI

SOCIOLOGIJA

DRŽAVNA MATURA
šk. god. 2024./2025.

SOC.55.HR.R.K1.24

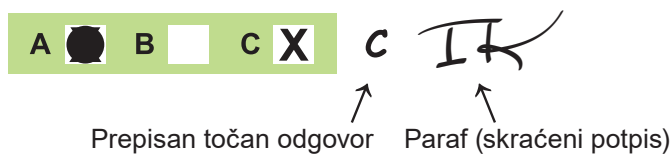
61602

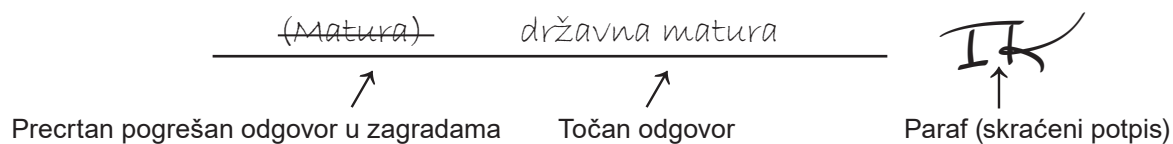
Način označavanja odgovora na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka u ispitnoj knjižici:

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

DRŽAVNA MATURA

SOCIOLOGIJA

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Identifikacijska naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPI!

S
O
C

List za odgovore

D-S055

1.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
2.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
3.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
4.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
5.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
6.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
7.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
8.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
9.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
10.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
11.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
12.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
13.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
14.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
15.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
16.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐

Šifra ocjenjivača: _____

SOC.55.HR.R.L1.02

61603

NE FOTOKOPIRATI
OBRAZAC SE ČITA OPTIČKI

NE PISATI PREKO
POLJA ZA ODGOVORE

Označavati ovako: **X**

S O C

17.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
18.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
19.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
20.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
21.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
22.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
23.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
24.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
25.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
26.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
27.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
28.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
29.1.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
29.2.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
30.1.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
30.2.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
31.1.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
31.2.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
32.1.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
32.2.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	2	☐ NO ☐
33.1.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	NO	☐
33.2.	Popunjavanje ocjenjivača	0	☐	1	☐	2	☐ NO ☐

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne rješavajte zadatke dok to ne odobri voditelj ispitne prostorije.

Ispit traje **90** minuta.

Ispred svake skupine zadataka uputa je za rješavanje. Pozorno je pročitajte.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Pišite čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s nula (0) bodova.

Na 2. stranici ove ispitne knjižice prikazan je način označavanja odgovora i načini ispravljanja pogrešaka. Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti paraf (isključivo skraćeni potpis, a ne puno ime i prezime).

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Kad riješite zadatke, provjerite odgovore.

Provjerite jeste li nalijepili identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 22 stranice, od toga 3 prazne.

I. Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadatcima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.
Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.
Točan odgovor donosi jedan bod.

1. Kojim se od navedenih predmeta proučavanja bavi sociologija?

- A. utjecajem slatkiša na mentalno zdravlje djece
- B. klasificiranjem gramatike narječja hrvatskoga jezika
- C. klasificiranjem financijskih izvještaja nekoga poduzeća
- D. utjecajem međuljudskih odnosa zaposlenika na njihovu radnu učinkovitost

(1 bod)

2. Koja se od navedenih metoda primjenjuje u istraživanju upisnih trendova studenata na temelju prethodno objavljenih podataka o spolnoj zastupljenosti na sveučilištima?

- A. intervju
- B. eksperiment
- C. sekundarna analiza podataka
- D. promatranje sa sudjelovanjem

(1 bod)

3. Koja se od navedenih tvrdnja odnosi na moderni tip društva?

- A. Društveni položaji unaprijed su zadani i nepromjenjivi.
- B. Temeljne proizvodne vještine stječu se isključivo u obitelji.
- C. Najveći udio stanovništva bavi se primarnim djelatnostima.
- D. Društvene klase razlikuju se prema ekonomskim kriterijima.

(1 bod)

4. Koji od navedenih primjera analize društva pripada makrosociološkoj razini?

- A. analiziranje demografskih podataka o stanovnicima države
- B. promatranje svakodnevne interakcije djece unutar jedne obitelji
- C. razumijevanje strategije učenja pripravnice radi polaganja stručnoga ispita
- D. evaluacija razina uključenosti grupe učenika jednoga razrednog odjela u izradu zadatka

(1 bod)

5. Koji je od navedenih sociologa utemeljitelj funkcionalističke perspektive?

- A. Anthony Giddens
- B. Emile Durkheim
- C. George Herbert Mead
- D. Karl Marx

(1 bod)

6. Koji je sociolog u tumačenju društvenoga djelovanja pojedinaca primjenjivao postupak razumijevanja (*Verstehen*)?

- A. Ferdinand Tönnies
- B. Herbert Spencer
- C. Max Weber
- D. Robert King Merton

(1 bod)

7. Koja sastavnica kulture omogućuje sporazumijevanje među članovima društva?

- A. jezik
- B. norme
- C. tabu
- D. vrijednosti

(1 bod)

8. Koje od navedenih individualnih obilježja predstavlja ključni uvjet zauzimanja viših društvenih položaja prema funkcionalističkome pristupu stratifikaciji?

- A. položen vozački ispit
- B. iznimna fizička ljepota
- C. visoka emotivna inteligencija
- D. diploma uglednoga sveučilišta

(1 bod)

9. Pozorno pročitajte tekst.

U japanskoj kulturi najstariji članovi društva pri vrhu su društvene ljestvice jer se njihovo iskustvo i životna mudrost visoko cijene. Odanost, vjernost obitelji i pokoravanje starijemu tri su osnovne vrijednosti kojima su se u društvu regulirali hijerarhijski odnosi utemeljeni na vlasti, krvnom srodstvu i starosti.

Koji je temelj identiteta prema tekstu osnova za zauzimanje društvenoga položaja u japanskome društvu?

- A. dob
- B. spol
- C. stil života
- D. zanimanje

(1 bod)

10. Kako se naziva nasljeđivanje podrijetla i imovine isključivo s očeve strane?

- A. avankularno
- B. bilinearno
- C. matrilinearno
- D. patrilinearno

(1 bod)

11. Na koju se od navedenih funkcija obitelji odnosi primjer člana obitelji koji počinje raditi kako bi pridonio obiteljskomu proračunu?

- A. na ekonomsku
- B. na emocionalnu
- C. na obrazovnu
- D. na statusnu

(1 bod)

12. Koji je oblik kolektivnoga ponašanja prikazan u primjeru putnika koji na tramvajskoj stanici čekaju tramvaj?

- A. rulja
- B. javno mnijenje
- C. slučajna gomila
- D. masovna histerija

(1 bod)

13. Koji se od navedenih društvenih pokreta temelji na načelima održivoga razvoja?

- A. ekološki
- B. feministički
- C. mirovni
- D. radnički

(1 bod)

14. Koji od navedenih čimbenika socijalizacije u suvremenome društvu, zbog sve šire rasprostranjenosti upotrebe digitalne tehnologije, ima sve veći utjecaj na smanjenu sposobnost zadržavanja pažnje kod djece?

- A. atletski klubovi
- B. glazbene škole
- C. masovni mediji
- D. vjerske udruge

(1 bod)

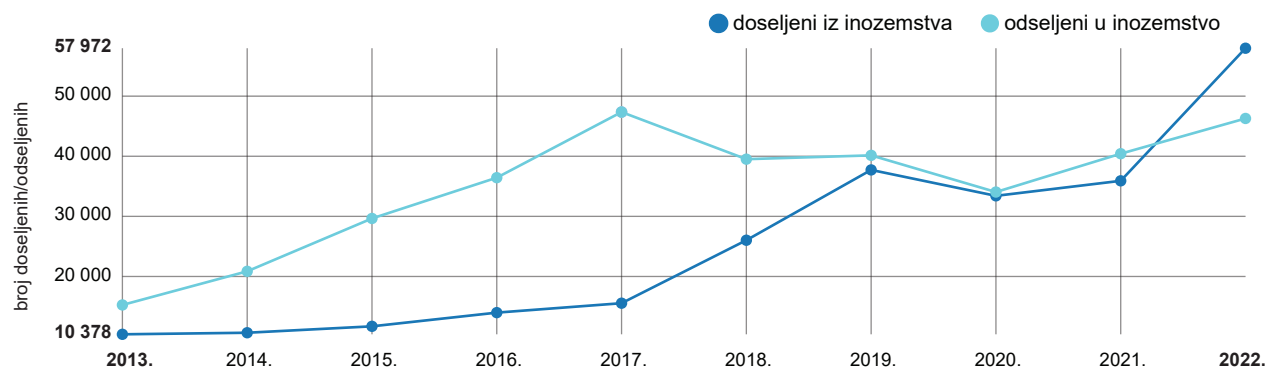
15. Kojim se pojmom u sociologiji uloge, položaji, grupe i institucije povezuju u jednu cjelinu?

- A. društvenim identitetom
- B. društvenom strukturom
- C. društvenom kategorijom
- D. društvenom organizacijom

(1 bod)

16. Pozorno pogledajte grafički prikaz kretanja broja doseljenih i odseljenih stanovnika iz Republike Hrvatske od 2013. do 2022. godine.

Izvor: <https://podaci.dzs.hr>, 2023.

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

Koji od navedenih trendova doseljavanja i odseljavanja stanovništva točno opisuje razdoblje od 2021. do 2022. godine?

- A. broj doseljenih i odseljenih stagnira
- B. broj doseljenih i odseljenih se smanjuje
- C. broj doseljenih je veći od broja odseljenih
- D. broj doseljenih je manji od broja odseljenih

(1 bod)

II. Zadatci kratkoga odgovora

U sljedećim zadacima odgovorite kratkim odgovorom (riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom).

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Točan odgovor donosi jedan bod.

17. Kako se naziva etapa sociološkoga istraživanja u kojoj istraživač predviđa povezanost određenih varijabla koju želi provjeriti istraživanjem?

(1 bod)

18. Kojemu sociološkom pristupu tumačenja društvenih promjena pripada Comteovo tumačenje društvenoga razvoja u tri faze?

(1 bod)

19. Pozorno pročitajte tekst.

Na Novoj Gvineji postoji pleme Kaningara čiji pripadnici vjeruju da su potomci krokodila i stoga se svim dječacima u plemenu s navršenih 12 godina naoštrenim bambusovim štapićima zarezuje trup da bi ožiljci podsjećali na krokodilovu glavu i ljuske. Ožiljci predstavljaju tragove zuba krokodila koji je progutao dječake, a povrativši ih preobrazio u muškarce. Nakon urezivanja ožiljaka dječake smatraju odraslim muškarcima.

Kako se naziva vrsta rituala opisana u tekstu?

(1 bod)

Sociologija

- 20.** Kako se naziva sociološka teorija prema kojoj se devijantno ponašanje pojedinca razvija preuzimanjem devijantnih vrijednosti i norma utjecajnoga modela ili uzora?

(1 bod)

- 21.** Koja je vrsta društvene pokretljivosti prikazana u primjeru svjetski poznatoga, nagrađivanoga i imućnoga znanstvenika koji je potekao iz siromašne obitelji tvorničkih radnika?

(1 bod)

- 22.** Pozorno pročitajte tekst.

Pojedinci koji obavljaju poslove za koje je potrebno dugotrajno obrazovanje te vladanje posebnim vještinama i znanjima, a važni su za društvo poput liječnika i sudaca, povlašteni su i treba ih nagraditi višim plaćama od pojedinaca koji obavljaju jednostavnije poslove.

Kako se naziva sociološka perspektiva koja tumači društvenu nejednakost na način opisan u tekstu?

(1 bod)

- 23.** Koja je vrsta identiteta prikazana u primjeru društvene skupine koja dijeli kulturna i religijska obilježja, zajedničko porijeklo i jezik?

(1 bod)

- 24.** Kojoj vrsti društvenih grupa prema Ch. H. Cooleyju pripada udruga civilnoga društva koja promiče ljudska prava?

(1 bod)

- 25.** Kako M. Weber naziva djelovanje pojedinca usklađeno s djelovanjima drugih, prilagođeno društvenoj situaciji?

(1 bod)

- 26.** Kako se naziva zajedničko i organizirano djelovanje većega broja ljudi usmjereno na postizanje cilja i određene društvene promjene?

(1 bod)

- 27.** Kako se naziva društvena situacija pojedinaca koji unutar svojega društvenog položaja istovremeno igraju više društvenih uloga?

(1 bod)

- 28.** Koja temeljna društvena institucija ima ključnu ulogu u sekundarnoj socijalizaciji djece i prenošenju formalnih znanja i vještina?

(1 bod)

III. Skupina zadataka

Sljedeći zadatci vezani su za polazni sadržaj.

Nakon polaznoga sadržaja slijede dva zadatka **kratkoga odgovora** u kojima morate odgovoriti riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom.

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Svaki točan odgovor donosi jedan bod.

29. Pozorno pročitajte tekst.

Za društveni život vrlo je bitno da se akteri koriste zajedničkim simbolima. Procesi razmišljanja, djelovanja i interakcije olakšani su činjenicom da značajni simboli imaju zapravo isto značenje za sve potičući iste reakcije kod ljudi koji se njima koriste, kao i kod onih koji na njih reagiraju. (...)

Georg Simmel razlikuje dva temeljna oblika interakcije s obzirom na bliskost i međusobnu povezanost članova grupe. Grupe od dvaju članova među kojima se razvija bliska, intimna i povjerljiva veza naziva dijadama, a višebrojne grupe u kojima članovi dijele iste interese i ostvaruju svrhovite veze naziva trijadama.

Prilagođeno prema: *Suvremena sociologijska teorija*, 1997.

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

29.1. Koja je sociološka perspektiva opisana u prvome dijelu teksta?

(1 bod)

29.2. Kojoj vrsti društvenih grupa prema Ch. H. Cooleyju pripadaju dijade opisane u tekstu?

(1 bod)

30. Pozorno pročitajte tekst.

Rodna raspodjela rada unutar obitelji u suvremenome društvu različita je od one u tradicionalnome društvu. Nekada je otac bio jedini hranitelj obitelji, a danas uz majku ravnopravno sudjeluje u brizi za djecu i kućanstvo. Za razliku od tradicionalne obitelji, muškarac i žena u suvremenome društvu skloni su razvijati partnerski odnos i zajedno donositi odluke, a djecu odgajati podjednakim angažmanom.

30.1. Navedite vrstu identiteta koji se razvija na temelju pripadnosti određenoj obitelji na koju se odnosi tekst.

(1 bod)

30.2. Kako se naziva vrsta obitelji prema odnosima moći karakteristična za suvremeno društvo i opisana u tekstu?

(1 bod)

31. Pozorno pročitajte tekst.

Obitelj je osnovna društvena grupa i temeljna jedinica svakoga društva. Tijekom razvoja ljudskoga društva poprimala je različite oblike i mijenjala neke od svojih funkcija. Primjerice, u tradicionalnim i predindustrijskim društvima dvoje mladih ljudi koji su sklopili brak živjeli su u istome domaćinstvu s drugim bližim srođnicima. Rad i obveze među članovima obitelji bili su podijeljeni po dobi i spolu. Kad su i sami postali roditeljima, morali su i dalje raditi, dok su za čuvanje i odgoj njihove djece bili zaduženi stariji članovi obitelji.

Potkraj 19. st. značajno raste broj obitelji koju čine samo roditelji i njihova djeca koji stanuju odvojeno od ostalih srođnika. Mijenjaju se odnosi između roditelja i djece, kao i uloge muškarca i žene u braku i obitelji.

31.1. Na koji se tip braka odnosi tekst?

(1 bod)

31.2. Koja je vrsta obitelji prema sastavu opisana u prvome dijelu teksta?

(1 bod)

Sljedeći zadatci vezani su za polazni sadržaj.

Nakon polaznoga sadržaja slijedi jedan zadatak **kratkoga odgovora** u kojemu morate odgovoriti riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom i jedan **zadatak produženoga odgovora** u kojemu morate odgovoriti s nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak.

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Točan odgovor u zadatcima kratkoga odgovora donosi jedan bod, a u zadatcima produženoga odgovora donosi jedan ili dva boda.

32. Pozorno pročitajte tekst.

(...) Više istraživanja pokazuje koliko društveni čimbenici i status imaju utjecaja na zdravlje. Pokazuje se da na zdravlje najveći utjecaj ima društvena nejednakost, odnosno objektivni i subjektivni kriteriji koji podrazumijevaju društveni status. Viši društveni status, odnosno subjektivno poimanje višeg društvenog statusa ujedno znači i višu razinu zdravlja (...).

(...) Rezultati jedne od najpoznatijih studija o zdravstvenim nejednakostima – „The Black Report” pokazali su da se u Velikoj Britaniji unatoč trideset godina postojanja nacionalne zdravstvene službe i dalje pojavljuju izrazite nejednakosti u mortalitetu (i morbiditetu) među osnovnim društvenim, odnosno profesionalnim klasama/slojevima (Townsend and Davidson, 1982). Socijalne nejednakosti se pojavljuju tijekom čitavog životnog ciklusa – kod rođenja, u prvoj godini života, u djetinjstvu i kod odraslih. U svakoj dobi, ljudi iz najniže klase imaju veću smrtnost u odnosu na najviše klase/slojeve. (...) Najjače se socijalna nejednakost očituje u mortalitetu tijekom prvih godina života.

Izvor: <http://zdravljezasve.hr>, 2018.

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

- 32.1.** Koji se sociološki pojam koristi za opis strukturirane društvene nejednakosti poput ove opisane u tekstu?

(1 bod)

- 32.2.** Navedite sastavnicu društvene strukture i opišite na koji način ta sastavnica utječe na mortalitet članova društva.

(2 boda)

33. Pozorno pročitajte tekst.

S prostora afričke visoravni kava je najkasnije do 9. st. prešla Crveno more i udomaćila se u Arabiji. Iz Arabije potječe napitak koji mi danas nazivamo kavom. Negdje oko 1000. g. počeo se spravljati napitak od sušenih i isprženih sjemenki kave koji je ubrzo postao širom prihvaćen u čitavoj Arabiji. (...) Prodor kave prema Europi počeo je s osmanskim osvajanjima. (...) U Europi se kava najprije pojavila na jugu kontinenta. Već 1570. mletački je trgovci dovoze u Veneciju zajedno s duhanom. (...) Jedan od velikih obožavatelja novoga napitka bio je i francuski kralj Luj XIV. (...) Namjera mu je bila započeti uzgoj u Francuskoj. Ubrzo je uvidio da biljke ne podnose niske temperature i mraz pa je za potrebe uzgoja izgradio prve staklenike na svijetu. Kako proizvodnja u staklenicima nije bila dostatna da zadovolji rastuće potrebe, Luj XIV. zapovijedio je Gabrielu Mathieu de Clieu da uzme nekoliko biljaka i brodom ih prebaci do francuskih posjeda u Karibima. De Clieu je pristao na Martinique na kojemu je ubrzo procvao uzgoj kave pa je polovicom 18. st. na otoku raslo više od 15 milijuna grmova ove biljke. Nedugo nakon što je stigla na Martinique kava je dospjela i u Latinsku Ameriku. Na visoravnima ovoga kontinenta kava je naišla na podneblje slično onome u njezinoj pradomovini – Istočnoj Africi.

Izvor: <https://geografija.hr>, 2005.

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

- 33.1.** Iz teksta navedite primjer tehnološke inovacije iz Francuske koja je pridonijela širenju i prihvaćanju kave.

(1 bod)

- 33.2.** Navedite naziv i objasnite proces kulturne promjene koju je potakla inovacija u uzgoju i širenju kave opisana u tekstu.

(2 boda)

Prazna stranica

Prazna stranica

Prazna stranica